

ДЕКЛАРИРАНЕ НА ОСИГУРИТЕЛНИТЕ ВНОСКИ В НАП. ЕЛЕКТРОНЕН БОЛНИЧЕН ЛИСТ

Аспасия Петкова

Експерт по социално и здравно осигуряване

Ключови думи:	Резюме
<p><i>Осигурителен доход</i></p> <p><i>Осигурителни вноски</i></p> <p><i>Задължения на работодателите</i></p> <p><i>Права на осигурените</i></p> <p><i>Наказателна отговорност</i></p> <p><i>Болничен лист</i></p>	<p><i>Разгледани са декларациите, които се подават по реда на Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите и промени в Наредбата. При укриване на данни за социално и здравно осигуряване, подлежащи на подаване, или при неподаване на декларации са предвидени санкции в Наказателния кодекс и в ЗАНН. Разгледан е новият ред за подаване на болнични листове директно в НОИ от лекари и здравни заведения и промени в наредбите от 1 януари 2015 г.</i></p>

Съгласно чл. 5, ал. 4 от КСО осигурителите, осигурителните каси, самоосигуряващите се лица и работодателите са длъжни периодично да представят в съответната компетентна териториална дирекция на НАП данни. Съдържанието, сроковете, начинът и редът за подаване и съхраняване на декларациите се определят с **Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г.** за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Наредба Н-8). Данните се използват за установяване на задължения и за ползване на права – изчисляване и отпускане на пенсии, парични обезщетения и помощи. Наредбата урежда сроковете, съдържанието, редът, начинът за събиране и съхраняване на данни за ДОО, учителския пенсионен фонд, ДЗПО, здравното осигуряване, фонд „ГВРС“ и облагаемия доход и данъка за доходи от трудови правоотношения по смисъла на ЗДДФЛ. Данните се подават в компетентната териториална дирекция на НАП по различни образци, като всеки образец има отделно предназначение и служи за спазване на законодателството в различните му разпоредби. Всички декларации и заявления имат различни реквизити, срокове за подаване и особености при попълването им, дадени в указания след декларациите. От 01.01.2015 г. има промяна в Наредбата и в декларации обр. № 1 и 6.

В декларация обр. № 1 (приложение № 1) се подава ЕГН (ЛНЧ, служебен номер) на лицето и съдържа данни за месечния осигурителен статус на лицето – дни в осигуряване, възнаграждение, осигурителен доход, осигурителни вноски, начислен данък и т.н. Вярното подаване на данните е от изключително голямо значение за осигурените, тъй като от тази декларация се използва информацията за изчисляване на пенсиите и паричните обезщетения. Декларацията се подава в съответната компетентна териториална дирекция на НАП:

1. от работодатели, осигурители и техните клонове и поделения – за всеки календарен месец:
 - а) до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните; при начислено или изплатено възнаграждение за същия месец след този срок – до края на месеца, в който е начислено или изплатено възнаграждението;
 - б) до 25-о число на месеца, следващ месеца на начисляването или изплащането на допълнителни доходи от трудова дейност, начислени или изплатени след 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е положен трудът; в сроковете за внасяне на осигурителните вноски по чл. 7, ал. 12, т. 1, 2 и 4 от КСО за лицата, на които за осигурителен стаж се зачита времето по чл. 9, ал. 3, т. 1, 2 и 5 от КСО.
2. от самоосигуряващите се лица:
 - а) до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните за тях;
 - б) до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните за лицата по чл. 4, ал. 9 от КСО, когато със съгласието на самоосигуряващото се лице участват в упражняваната от него трудова дейност;
3. от осигурителите, клоновете и поделенията им за лицата, работещи без трудови правоотношения – до 25-о число на месеца, следващ месеца на изплащане на възнаграждението;
4. от изпращащото ведомство, компетентния български държавен орган, посредника за лицата по чл. 16, 17 и 17а от Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица – до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните;
5. от лицата по т. 1 само след издадени задължителни предписания от контролните органи на НОИ, когато декларацията се подава след 30 април на годината, следваща годината, за която се отнася, и не съдържа данни за осигурителен стаж, зачетен по реда на чл. 9, ал. 3 от КСО, данни само за здравно осигуряване или данък по чл. 42 от ЗДДФЛ.

Съгласно чл. 4, ал. 1 от Наредбата самоосигуряващите се лица по свое желание могат да подадат еднократно декларация образец № 1 за всяка календарна година, в случай че са избрали да се осигуряват само във фонд „Пенсии“ за инвалидност поради общо заболяване, за старост и смърт. При попълване на декларацията в т. 12. „Вид осигурен“ се вписва код 22. Декларацията се подава до 25 февруари за всяка календарна година с данните за

януари, в случай че осигуряването продължава от предходната година или е възникнало от първи януари.

При започване или възобновяване на трудова дейност декларация образец № 1 се подава до 25-о число на месеца, следващ първия пълен календарен месец в осигуряване.

Съгласно чл. 6, ал. 1 декларация образец № 1 се подава на хартиен носител, на електронен носител или по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя, а в случаите по чл. 3, ал. 1, т. 5 (след 30 април на следващата година със задължителни предписания на НОИ и НАП) само на електронен или хартиен носител.

Работодателите и осигурителите, клоновете и поделенията, които имат месечно повече от две осигурени лица, подават декларации образец № 1 само на електронен носител или по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя, а тези, които имат месечно повече от 10 осигурени лица, подават декларациите само по електронен път.

Декларация образец № 1 може да бъде подадена от наследниците (промяната е от 01.01.2015 г.), когато поради смърт на самоосигуряващо се лице декларацията за месеца, предхождащ месеца на смъртта, не е подадена в законния срок по т. 2, б. „а“ до 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се отнасят данните (чл. 3, ал. 1, т. 6). Декларацията се подава на хартиен или електронен носител заедно с протокол, подписан от наследника, в териториалната дирекция на НАП по регистрацията към датата на смъртта на самоосигуряващото се лице, в срок до края на шестия месец, следващ месеца на смъртта.

От 01.01.2015 г. са направени промени в дизайна и указанията за попълване на декларация обр. № 1.

В полето на т. 5.1 не се попълва датата на раждане на лице с ЛНЧ или сл. номер, а се попълва – Код за ЕГН (ЛНЧ) служебен номер, издаден от НАП. Попълват се следните кодове: ако лицето е с единен граждански номер – код 0; ако лицето е с личен номер на чужденец или служебен номер, издаден от НАП – код 2.

Отпадат полетата на т. 8, 9, 10 и 11 от декларацията.

В полето на т. 13 не се попълва код за продължаване на осигуряването, а се попълва нов код само за случаите на сумирано изчисляване на работното време.

Точка 13 - Код за сумирано изчисляване на работното време е в две позиции, като се попълва, когато в т. 12 е попълнен код за вид осигурен – 16 (за лица, работещи при сумирано изчисляване на работното време за повече от един месец). В позиция 1 се попълва от 2 до 6 в съответствие с броя месеци в установения от работодателя период на сумирано изчисляване на работното време. В позиция 2 се попълва от 1 до 6 според поредността на месеца от периода на сумирано изчисляване на работното време, за който се подават данните.

Ако работодателят е установил 3-месечен период на сумирано изчисляване на работното време, в т. 12 е попълнен код 16, в позиция 1 на т. 13 следва да се

попълни 3. В този случай за първия месец от тримесечния период в позиция 2 на т. 13 се попълва 1, за втория месец съответно 2, за третия месец се попълва 3.

Тъй като сумираното изчисляване на работното време е за период повече от един месец, поради това в позиция 1 на т. 13 не се попълва 1. Затова и код за вид осигурен 16 се попълва само когато установеният период на сумирано изчисляване на работното време е за повече от един месец.

Ако периодът на сумирано изчисляване на работното време е започнал през 2014 г. и продължава през 2015 г. – полето на т. 13 не се попълва.

Във връзка с попълване на т. 16 – Дни в осигуряване общо за лицата на сумирано изчисляване на работното време са направени промени в забележките към точка 16 от указанието за попълване на декларация обр. № 1.

При сумирано изчисляване на работното време отработените дни с осигурителни вноски, които се попълват в т. 16.1, съответно дните в т. 16.2, 16.3, 16.4 и 16А, за които са представени болнични листове, се получават, като часовете от тях в съответствие с графика (след превръщането на нощните часове в дневни) се разделят поотделно на дневното договорено работно време, попълнено в позиция 5 на т. 16. При остатък, равен или по-голям от половината на дневното договорено работно време, закръгляването се извършва към по-голямото число. При всеки два остатъка, равни на половината от дневното договорено работно време, единият от тях се закръглява към по-малкото число.

За периодите със сумирано изчисляване на работното време, които започват след 31.12.2014 г., не се попълва вече 20000 в т. 16, а се попълват дните в осигуряване, получени по посочения ред.

В декларация обр. № 1 за месеците със сумирано изчисляване на работното време се попълват действително отработените дни по графика на лицето, които могат да бъдат и в повече или по-малко от установените работни дни за тези месеци. С оглед спазване на трудовото законодателство работата в повече през определени месеци е необходимо да се компенсира с почивка през други месеци от периода. Поради това, когато през съответния месец не е имало прекъсване или възобновяване на осигуряването и лицето е отработило установените с предварително утвърдения график работни часове за месеца, в позиция 1 на т. 16 се попълва 0, независимо че попълнените дни в позиции 2 и 3 може да са по-малко от работните дни по календар за същия месец. След приключването на периода, за който е установено сумирано изчисляване на работното време, не се преизчисляват отработените дни и не се подават коригиращи декларации обр. № 1. При необходимост коригиращи декларации могат да бъдат подадени с цел коректното отчитане на часове положен извънреден труд, изплатени допълнителни възнаграждения и др. Когато периодът на сумираното изчисляване на работното време е за по-малко от един месец, при подаването на декларация обр. № 1 не се попълва код за вид осигурен 16.

Във връзка с отпадането на т. 16.5 – дни в трудова злополука и т. 16.6 – дни в професионална болест от декларацията същите дни се попълват в т. 16.2 – дни във временна неработоспособност и/или дни с право на обезщетение по чл. 53а от КСО.

Направени са допълнения в указанието за попълване на полето на т. 17 – доход, върху който се дължат здравноосигурителни вноски за лицата по чл. 40, ал. 1, т. 5 от Закона за здравното осигуряване. Тези допълнения са във връзка с отпадане на полето на т. 17.1 и дохода, върху който се дължат здравноосигурителни вноски за периодите на отглеждане на дете до две години по КТ, а за четвърто и следващо дете до изтичането на 6 месеца непосредствено след отпуска по чл. 163 от КТ се попълва в полето на т. 17.

Отпада полето на т. 17.2 – доход, от който е определено паричното обезщетение за периодите на временна неработоспособност или бременност и раждане.

Декларация обр. № 3 (приложение № 2) – подава се до 10 дни след края на месеца, за който се отнасят данните. Отнася се за лица, вноските на които са за сметка на Републиканския бюджет – от училища за учениците над 18-годишна възраст, които учат редовно до завършване на средното образование; от висшите училища за лицата по чл. 40, ал. 3, т. 2 и 3 от Закона за здравното осигуряване; от Агенцията за социално подпомагане за лицата, които отговарят на условията за получаване на месечни социални помощи и целеви помощи за отопление, и за родителите, осиновителите или съпрузите, които полагат грижи за инвалиди със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ; от специализираните институции за социални услуги за настанените при тях лица; от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към министъра на правосъдието за лишените от свобода и задържаните под стража; от Агенцията за бежанците за лицата по чл. 40, ал. 3, т. 7 от Закона за здравното осигуряване; от общините за предоставените от тях социални услуги – резидентен тип за лицата по чл. 40, ал. 3, т. 5 от ЗЗО. Декларация образец № 3 се подава на електронен носител или по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя.

Декларация обр. № 5 (приложение № 3) – Съгласно чл. 5 от Наредбата лицата по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 4, ал. 5 и ал. 7 от КСО и чл. 13, ал. 4, и чл. 17 от Наредбата за обществено осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица, внесли авансово осигурителни вноски за здравно осигуряване, фонд „Пенсии“, фонд „Пенсии“ и универсален пенсионен фонд за определени от тях периоди през календарната година, могат да подават данни за осигуряването с декларация образец № 5.

Декларацията се подава само за пълни календарни месеци с еднакъв месечен осигурителен доход и само на хартиен носител.

Декларацията се подава до 25-о число на месеца, следващ първия месец от периода, за който са внесени осигурителните вноски.

Декларация обр. № 6 (приложение № 4) – съдържа данни за общия размер на дължимите месечни осигурителни вноски за ДОО, за здравно осигуряване, за ДЗПО и т.н. за всички лица при осигурителя, подлежащи на

осигуряване и общия размер на дължимия данък за внасяне от трудови правоотношение по смисъла на ЗДДФЛ. Декларацията обр. № 6 не се подава от осигурителите, за които се прилага схема за централизирано разплащане на осигурителните вноски.

Съгласно чл. 3, ал. 3 от Наредбата декларация образец № 6 се подава:

1. от работодателите, осигурителите и техните клонове и подразделения за дължимите осигурителни вноски, вноските за фонд „ГВРС“ едновременно с подаване на декларация образец № 1;
2. от самоосигуряващите се лица – еднократно до 30 април за дължимите осигурителни вноски за предходната календарна година и за задължителните осигурителни вноски върху осигурителен доход, формиран по реда на чл. 6, ал. 8 от КСО, от получени доходи за извършена дейност през минали години, различни от предходната.
3. от лицата по чл. 4, ал. 9 от КСО (съпрузи, които се осигуряват за своя сметка) – еднократно до 30 април за внесените осигурителни вноски за предходната календарна година.
4. от работодателите:
 - а) за данъка по чл. 42 от ЗДДФЛ – в срок от 1-во до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който данъкът е удържан или през който са направени частични плащания в случаите на чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ.
 - б) за данъка по чл. 49, ал. 5 от ЗДДФЛ – в срок до 25 февруари на следващата година.

Декларация образец № 6 се подава на хартиен носител, на електронен носител и хартиен носител или по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя. Работодатели, които имат месечно повече от 10 осигурени лица, подават декларации образец № 6 само по електронен път чрез използване на квалифициран електронен подпис на подателя.

От 01.01.2015 г. има промени в първата и четвъртата забележка след т. 18 от указанията за попълване на декларация обр. № 6.

Съгласно промените в първата забележка – дължимите задължителни осигурителни вноски върху възнаграждения по договори за работа без трудово правоотношение, изплатени след 31 декември 2014 г., се декларират с декларация обр. № 6, като в полето на т. 18 (дата на изплащане/начисляване) се попълва датата на последния календарен ден от месеца, в който е изплатено възнаграждението. С оглед направеното изменение съответните суми на всички дължими осигурителни вноски върху възнаграждения по договори за работа без трудово правоотношение, изплатени през месеца, се попълват в една колона от декларацията.

Когато в т. 8 е попълнен код 4 – за възнаграждения по договори за работа без трудово правоотношение, изплатени след 31 декември 2014 г., се попълва датата на последния календарен ден от месеца, в който е изплатено възнаграждението.

Когато в т. 8 е попълнен код 5 за дължимите осигурителни вноски за лицата, на които за осигурителен стаж се зачита времето по чл. 9, ал. 3, т. 4 от Кодекса за социално осигуряване, се попълва 25-о число на месеца, следващ месеца, за който се полага обезщетение на трудоустроено лице, на което не е предоставена подходяща работа.

Когато в т. 8 е попълнен код 6 за дължимите осигурителни вноски за лицата, на които за осигурителен стаж се зачита времето по чл. 9, ал. 3, т. 1, 2 от КСО, се посочва датата, на която е влязъл в сила актът.

Когато в т. 8 е попълнен код 6 за дължимите осигурителни вноски за лицата, на които за осигурителен стаж се зачита времето по чл. 9, ал. 3, т. 5 от КСО, се посочва датата на последния календарен ден от месеца, в който са изплатени обезщетенията за оставане без работа.

Съгласно промените в четвъртата забележка в полето на т. 18 (дата на изплащане/начисляване) се попълва датата на последния календарен ден от месеца, в който са изплатени обезщетенията за оставане без работа, когато с декларация обр. № 6 се декларират дължимите осигурителни вноски за лица, на които за осигурителен стаж се зачита времето по чл. 9, ал. 3, т. 5 от КСО.

Когато в т. 8 е попълнен код 9, се посочва датата на удържане на данъка по чл. 49, ал. 5 от ЗДДФЛ.

Декларация обр. № 7 (приложение № 7) – подава се от самоосигуряващите се лица, които имат задължение за внасяне на вноски на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО, т.е. за своя сметка, и не подлежат на здравно осигуряване на друго основание. Декларация образец № 7 се подава на хартиен носител до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е възникнало задължението за осигуряване на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО.

Декларация обр. № 8 (приложение № 8) – подава се от лицата, които заплащат осигурителни вноски по чл. 9а от КСО (отнася се за тези лица, които си купуват осигурителен стаж за пенсия). В декларацията се вписват имената по документ за самоличност, ЕГН (ЛНЧ, служебен номер) и сумата на вноските. Декларация образец № 8 се подава на хартиен носител преди заплащане на осигурителните вноски по чл. 9а от КСО.

Декларация обр. № 9 (приложение № 9) – подава се от лицата, които еднократно заплащат сума в размер на 12 здравноосигурителни вноски за възстановяване на здравноосигурителните права по реда на чл. 40а, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване. Декларация образец № 9 се подава на хартиен носител преди внасяне на вноските за здравно осигуряване.

Заявление (приложение № 10) – подава се от самоосигуряващото се лице по чл. 4, ал. 3, т. 1, 2 и 3 от КСО и лицата по чл. 4, ал. 9 от КСО (промяна от 01.01.2015 г.) и/или чл. 40, ал. 1, т. 2, ал. 5 и чл. 40а, ал. 3 от Закона за здравното

осигуряване, ако желаят да заявят кои задължения за задължителни осигурителни вноски за социално и за здравно осигуряване погасяват.

Съгласно чл. 3а от Наредбата заявлението се подава на хартиен носител преди внасяне на сумите, с които се погасяват задълженията.

Редът за корекция на декларациите е определен в чл. 6а от Наредбата.

Декларация обр. № 1 може да се коригира до 30 април на годината, следваща годината, за която се отнасят данните. След този срок декларации се подават само на електронен или хартиен носител след разрешение на НОИ или НАП във връзка с възложените им задължения.

Декларация обр. № 6 може да се коригира до края на месеца, следващ месеца на възникване на задължението за подаване на декларацията. След този срок декларации се подават само на електронен или хартиен носител след разрешение на НАП. Декларация образец № 6 се подава с код за корекция, когато се намалява размерът на декларирано задължение. В този случай освен коригираните се попълват и всички останали данни от съответната колона на подадената преди това декларация. Не се коригират данните за месец и година, код или наименование на задълженото лице, код за вид плащане и дата на изплащане/начисляване.

Когато подадените декларации образец № 1 за коригиране на данни водят до увеличаване на изчислените осигурителни вноски и/или вноските за фонд „ГВРС“, лицата по чл. 3, ал. 1, т. 1 или осигурителната каса подават едновременно и декларация образец № 6 за увеличаване размера на декларираното задължение, така че да се запази равенството по чл. 2, ал. 4.

Когато подадените декларации образец № 1 за коригиране/заличаване на данни водят до намаляване на изчислените осигурителни вноски и/или вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“, лицата по чл. 3, ал. 1, т. 1 или осигурителната каса подават едновременно и декларация образец № 6 с попълнен код за корекция, с която намаляват размера на декларираното задължение, така че да се запази равенството по чл. 2, ал. 4.

Съгласно чл. 355, ал. 1 от КСО, който наруши разпоредбите на чл. 5, ал. 4 и разпоредбите на нормативните актове по прилагането им, се наказва с глоба от 50 до 500 лв. за физическите лица, които не са търговци, или имуществена санкция за едноличните търговци и юридическите лица в размер от 500 до 5 000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

От 01.01.2015 г. е създадена възможност да се използва персонален идентификационен код (ПИК), издаден от НАП (новата ал. 4 на чл. 6 от Наредбата) за подаване на данни в НАП, като редът, условията и видовете декларации, които могат да се подават с ПИК-кода, се определят със заповед на изпълнителния директор на НАП, която се публикува на интернет страницата на НАП.

Запазват се сроковете и редът за подаване на декларациите, приложения към Наредбата, в НАП. Не се променят формата и указанията за попълване на декларациите, приложения към Наредбата, с изключение на описаните по-горе промени.

С новия чл. 255б в Наказателния кодекс се криминализира укриването на задължителните осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в големи (от 3 до 12 хиляди лева) или особено големи размери (над 12 хиляди лева). Наказанието е лишаване от свобода до пет години и с глоба до две хиляди лева за този, който укрие задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване в големи размери, като обяви осигурителен доход в по-малък размер от действителния за осигуреното лице, не подаде декларация, потвърди неистина или затаи истина в подадена декларация, състави или използва документ с невярно съдържание, неистински или преправен документ при упражняване на стопанска дейност, при водене на счетоводство или при представяне на информация пред органите по приходите и унищожи или укрие в законоустановените срокове счетоводни документи, счетоводни регистри или ведомости за заплати.

А когато задълженията за задължителни осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване или за здравно осигуряване са в особено големи размери, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години и конфискация на част или на цялото имущество на виновния.

В Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), в чл. 83а са предвидени санкции и при нарушения, предвидени в новия чл. 255б от Наказателния кодекс.

Съгласно чл. 83а от ЗАНН на юридическо лице, което се е обогатило или би се обогатило от престъпление по чл. 108а, 109, 110 (приготовление към тероризъм), 142 – 143а, чл. 152, ал. 3, т. 4, чл. 153, 154а, 155, 155а, 156, 158а, 159 – 159г, чл. 162, ал. 1 и 2, чл. 172а – 174, 209 – 212а, 213а, 214, 215, 225в, 227, ал. 1 – 5, 242, 250, 252, 253, 254, 254б, 255, **255б**, 256, 257, 278в – 278д, 280, 283, 301 – 307, чл. 307б, 307в, 307г, чл. 308, ал. 3, чл. 319а – 319е, 320 – 321а, 327, 352, 352а, 353б – 353е, 354а – 354в, 356к и 419а от Наказателния кодекс, както и от всички престъпления, извършени по поръчение или в изпълнение на решение на организирана престъпна група, когато са извършени от:

1. лице, овластено да формира волята на юридическото лице;
2. лице, представляващо юридическото лице;
3. лице, избрано в контролен или надзорен орган на юридическото лице, или
4. работник или служител, на който юридическото лице е възложило определена работа, когато престъплението е извършено при или по повод изпълнението на тази работа, се налага имуществена санкция до 1 000 000 лв., но не по-малко от равностойността на облагата, когато тя е имуществена, а когато облагата няма имуществен характер или размерът ѝ не може да се установи, санкцията е от 5 000 до 100 000 лв.

(2) Имуществената санкция се налага на юридическото лице и когато лицата по ал. 1, т. 1, 2 и 3 са подбудили или подпомогнали извършването на посочените деяния, както и когато деянията са спрели на стадия на опита.

(3) Имуществената санкция се налага независимо от осъществяването на наказателната отговорност на извършителя на престъпното деяние по ал. 1.

(4) Облагата или нейната равностойност се отнема в полза на държавата, ако не подлежи на връщане или възстановяване или на отнемане по реда на Наказателния кодекс.

(5) На държавата, държавните органи и органите на местното самоуправление, както и на международните организации не се налага имуществена санкция по ал. 1.

НОВ РЕД ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ НА БОЛНИЧНИТЕ ЛИСТОВЕ В НОИ

В ДВ, бр. 67 от 12 август 2014 г. е публикувана Наредба за реда за представяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове и промени в Наредбата за медицинската експертиза.

Промените в Наредбата за медицинската експертиза са в сила от 1 януари 2015 г.

Съгласно промените в чл. 6, ал. 2 от Наредбата отпускът поради временна неработоспособност се оформя с болничен лист по образец, утвърден с акта на Министерския съвет по чл. 103а от Закона за здравето.

Новият текст на чл. 103а от Закона за здравето, публикуван в ДВ, бр. 106 от 2013 г., в сила от 01.12.2014 г., е следният: „Органите на медицинската експертиза представят в Националния осигурителен институт данните, съдържащи се в издадените болнични листове и решенията по обжалването им по ред, определен с акт на Министерския съвет“.

С изменения чл. 56 от Наредбата се урежда получаването на уникални номера на болничните листове. За получаване на уникални номера на болнични листове от електронния регистър по чл. 33, ал. 5, т. 12 от Кодекса за социално осигуряване лечебните заведения подават еднократно заявление в териториалното поделение на Националния осигурителен институт по седалището си. Към заявлението се прилага удостоверение за регистрация на лечебното заведение, съгласно чл. 40, ал. 9 от Закона за лечебните заведения, или разрешение за осъществяване на дейност на лечебното заведение съгласно чл. 46, ал. 2 от Закона за лечебните заведения.

Ръководителите на лечебните заведения отговарят за:

- а) получаването на уникалните номера;
- б) предоставянето на уникалните номера на осъществяващите дейност в лечебното заведение лекари/лекари по дентална медицина и ЛКК с оглед издаване на болнични листове;
- в) представянето на данните в електронния регистър по чл. 33, ал. 5, т. 12 от Кодекса за социално осигуряване;
- г) изготвянето на справки за издадени/анулирани болнични листове.

Лекарите/лекарите по дентална медицина и ЛКК отговарят за въвеждането и съхраняването на данните при издаването/анулирането на болничните листове

и за представянето на данните от издадените/анулираните болнични листове по реда, предвиден в акта на Министерския съвет по чл. 103а от Закона за здравето.

Съгласно новият член **56а**, работодателите/осигурителите/самоосигуряващите се лица са длъжни да съхраняват представените им болнични листове за срок 3 години, считано от 1 януари на годината, следваща годината, в която са издадени.

От 1 декември влезе в сила новата Наредба за реда за представяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове

С Наредбата се определя редът за представяне от органите на медицинската експертиза в НОИ на данните, съдържащи се в издадените болнични листове и в решенията по обжалването им.

Данните, съдържащи се в издадените болнични листове, се представят в НОИ от лекуващите лекари/лекари по дентална медицина – лично или чрез лечебните заведения, в които осъществяват дейност и от лекарските консултативни комисии (ЛКК) – чрез лечебните заведения, към които са създадени.

Данните постъпват в електронния регистър на болничните листове и решенията по обжалването им по чл. 33, ал. 5, т. 12 от КСО.

От 01.01.2015 г., съгласно чл. 3 от Наредбата, представянето на данните, съдържащи се в издадените болнични листове и в решенията по обжалването им, с изключение на данните, съдържащи се в експертните решения на ТЕЛК/НЕЛК, постановени по повод на обжалвани болнични листове, се извършва по електронен път чрез уеб услуги, предоставяни от НОИ.

Регионалните картотеки на медицинските експертизи изпращат на териториалните подразделения на НОИ (ТП на НОИ) екземпляр от експертните решения на ТЕЛК, постановени по повод на обжалвани болнични листове, по реда на Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи, приет с Постановление № 83 на Министерския съвет от 2010 г. Националната експертна лекарска комисия изпраща на ТП на НОИ екземпляр от експертните решения, постановени по повод на обжалвани болнични листове, по реда на същия правилник.

Данните от решенията на ТЕЛК и НЕЛК, постановени по повод на обжалвани болнични листове, се въвеждат в регистъра от длъжностни лица в ТП на НОИ.

Данните от всеки болничен лист се представят и съхраняват в регистъра под уникален номер, който се генерира автоматично от регистъра. НОИ предоставя на лечебните заведения уникални номера за осъществяващите дейност в тях лекари/лекари по дентална медицина и ЛКК по искане, подадено в съответното ТП на НОИ или онлайн, чрез уеб приложение, достъпно през интернет страницата на НОИ.

Лечебните заведения могат да подават искане по всяко време без ограничение за броя на необходимите им уникални номера.

Лечебните заведения, които са регистрирани в ТП на НОИ по реда на Инструкция № 1 от 2011 г. за работата и отчетността с болнични листове за временна неработоспособност, издадена от управителя на НОИ (ДВ, бр. 44 от 2011 г.), не подават заявление.

За регистрацията лечебните заведения трябва да притежават валидно удостоверение за квалифициран електронен подпис, издадено от акредитиран доставчик на удостоверителни услуги, съдържащо ЕИК по чл. 23 от Закона за търговския регистър/код по БУЛСТАТ и наименование на лечебното заведение.

Лечебните заведения могат да извършат регистрацията и чрез валидно удостоверение за квалифициран електронен подпис на физическо лице, издадено от акредитиран доставчик на удостоверителни услуги, съдържащо ЕГН/ЛНЧ и трите имена на лицето.

От 01.01.2015 г. при издаване на болничен лист за временна неработоспособност данните, съгласно приложение № 3, се въвеждат от лекарите/лекарите по дентална медицина/ЛКК, преминават през формален и логически контрол и се съхраняват, след което болничният лист се отпечатва, подписва и подпечатва с печата на лечебното заведение и се връчва на лицето.

При издаване на решение на ЛКК по повод на обжалвани болнични листове данните, съгласно приложение № 4, се въвеждат, преминават през формален контрол и се съхраняват, след което решението се отпечатва, подписва и подпечатва с печата на лечебното заведение.

За въвеждане, контрол, съхраняване, отпечатване на болничните листове, представяне/анулиране на данните в регистъра и изготвяне на справки за издадени/анулирани болнични листове се използва програмен продукт, разпространяван безплатно от НОИ, или друг програмен продукт, отговарящ на функционалните изисквания, структура и формат на данните, утвърдени със заповед на управителя на НОИ и публикувани на интернет страницата на НОИ.

За въвеждане, съхраняване, отпечатване на решенията, съгласно приложение № 4, и представяне на данните от тях в регистъра се използва програмният продукт на НОИ.

Разпространяваният от НОИ програмен продукт работи върху лицензирани версии на операционната среда. НОИ не носи отговорност за работата на програмния продукт, ако той се стартира върху нелицензирани операционни системи.

НОИ разработва и предоставя уеб услугите, реализиращи контрол, представяне на данни и достъп до данните в регистъра, които се използват в програмните продукти.

Представянето на данните, съгласно приложения № 3 и № 4, както и достъпът до данните в регистъра се извършват по електронен път след подписване с квалифициран електронен подпис на регистриран по реда на чл. 12 от Наредбата потребител.

Представянето на данните от издадените/анулираните болнични листове и издадените решения на ЛКК по повод на обжалвани болнични листове в регистъра се извършва при издаването, съответно анулирането им.

При липса на техническа възможност представянето на данните в регистъра се извършва в 7-дневен срок от издаването/анулирането на болничните листове или издаването на решенията на ЛКК по повод на обжалвани болнични листове.

След постъпване на данните в регистъра НОИ издава справка за приетите данни и списък с несъответствията, ако такива бъдат открити, по образец съгласно приложение № 5. Справката се изпраща в момента на представяне на данните, както и на електронния адрес, съдържащ се в удостоверението за квалифициран електронен подпис на регистрирания потребител, представил данните.

Корекции по съхранени данни се извършват, като болничните листове и данните от тях се анулират, след което се издават нови болнични листове.

Данните от болничните листове се съхраняват при лекарите/лекарите по дентална медицина и ЛКК, които са ги издали, за срок 10 години, считано от 1 януари на годината, следваща годината, в която са издадени, във вид, позволяващ анулирането им и изготвянето на справка за издадени/анулирани болнични листове по образец съгласно приложение № 6.

Данните от решенията на ЛКК по повод на обжалвани болнични листове се съхраняват при ЛКК, които са ги издали, за срок 10 години, считано от 1 януари на годината, следваща годината, в която са издадени.

Даден е срок до 30 юни 2015 г. включително вторите екземпляри на издадени на хартиен носител болнични листове, съгласно приложение № 3, и на решения на ЛКК, съгласно приложение № 4, да се представят в съответното ТП на НОИ в 14-дневен срок от издаването им от лекарите, които са ги издали, лечебните заведения, в които те осъществяват дейност, или от упълномощени от тях лица, както и от лечебните заведения, към които са създадени ЛКК, или от упълномощени от тях лица.

Съгласно § 2 от ПЗР до 30 юни 2015 г. включително лекарите и лечебните заведения с ЛКК могат да представят в съответното ТП на НОИ на електронен носител данните, съгласно приложения № 3 и № 4, които не са представени в регистъра, в 14-дневен срок от издаване на болничния лист/решението на ЛКК.

Данните се представят с придружително писмо по образец съгласно приложение № 7. Придружителното писмо се представя в два екземпляра, върху които в ТП на НОИ се вписват входящият номер и датата на представянето им. Единият екземпляр се връчва на приносителя, а другият остава в ТП на НОИ.

Длъжностно лице в ТП на НОИ въвежда данните от представения електронен носител в регистъра и издава справка за приетите данни в два екземпляра и списък с несъответствията, ако такива бъдат открити, по образец съгласно приложение № 5. Единият екземпляр на справката се подписва и подпечатва и се връчва на приносителя, а другият остава в ТП на НОИ.

Регистърът съдържа и данните от болничните листове, представени в НОИ, по реда на Наредбата за изчисляване и изплащане на паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.

Библиографска справка

1. Закон за административните нарушения и наказания
2. Наказателен кодекс
3. Наредба № Н-8 от 29 декември 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите
4. Наредба за медицинската експертиза
5. Наредба за реда за представяне в Националния осигурителен институт на данните от издадените болнични листове

DECLARING SOCIAL SECURITY CONTRIBUTIONS TO THE NATIONAL REVENUE AGENCY. ELECTRONIC-FORM SICK LEAVE NOTE

Aspasiya Petkova

Social Security and Health Expert

Key words:	Summary
<p><i>Contributory income</i></p> <p><i>Social security contributions</i></p> <p><i>Employer obligations</i></p> <p><i>Rights of persons subject to social insurance</i></p> <p><i>Criminal-law liability</i></p> <p><i>Sick leave note</i></p>	<p><i>The article focuses on the declarations that are to be submitted under the procedure of Ordinance No H-8 of 29 December 2005 on the content, terms, mode and procedure for filing and retaining data from employers, contributors in respect of persons insured with them, as well as from persons subject to self-employment insurance, and the relevant changes to this Ordinance. In the case of concealing information on social and health insurance subject to filing, or in failing to submit the relevant declarations, the Penal Code and the Administrative Breaches and Penalties Act provide for relevant sanctions. The article discusses the new procedure for filing sick leave notes directly with the National Social Security Institute by doctors and medical establishments, and the changes to the ordinances, effective as of 1 January 2015</i></p>